

Province of the
EASTERN CAPE
EDUCATION

**NASIONALE
SENIOR SERTIFIKAAT**

GRAAD 12

SEPTEMBER 2017

**EKONOMIE V1
NASIENRIGLYN**

PUNTE: 150

Hierdie nasienriglyn bestaan uit 19 bladsye.

AFDELING A (VERPLIGTEND)**VRAAG 1****1.1 MEERVOUDIGEKEUSE-VRAE**

1.1.1	C	lekkasies ✓✓		
1.1.2	B	verminder produksiekoste ✓✓		
1.1.3	A	voorsien meriete goedere ✓✓		
1.1.4	D	'n verbod ✓✓		
1.1.5	A	die voorkoming van storting ('dumping') ✓✓		
1.1.6	D	rykdom ✓✓		
1.1.7	C	repokoers ✓✓		
1.1.8	B	interafhanklik ✓✓	(8 x 2)	(16)

1.2 PAS-ITEMS

1.2.1	G	Waarde van alle finale goedere en dienste wat deur permanente inwoners van 'n land, in 'n spesifieke jaar, geproduseer word. ✓		
1.2.2	A	Finansiële toelaes om die produksie van uitvoergoedere te bevorder. ✓		
1.2.3	D	Geld wat ontvang word sonder dat enige produktiewe dienste gelewer word ✓		
1.2.4	F	Besighede wat deur die staat besit en deur openbare instellings bestuur word ✓		
1.2.5	H	'n Inter-staatsorganisasie wat daarna streef om sosio-ekonomiese samewerking en integrasie te bevorder ✓		
1.2.6	I	Die totale bedrag geld in sirkulasie in die ekonomie ✓		
1.2.7	B	Fokus daarop om die mededingendheid van vervaardigingsnywerhede te verbeter ✓		
1.2.8	E	Word gebruik om die veranderinge in 'n reeks data oor 'n periode van tyd te ontleed ✓	(8 x 1)	(8)

1.3 IDENTIFISEER DIE BEGRIP

1.3.1 Verbruiksbesteding ✓

1.3.2 Eksogene / Monetariste ✓

1.3.3 Wisselkoers ✓

1.3.4 Korridor ✓

1.3.5 Devaluasie ✓

1.3.6 HOP ✓

(6 x 1) (6)

TOTAAL AFDELING A: 30

AFDELING B

Beantwoord TWEE van die drie vrae in hierdie afdeling in die ANTWOORDEBOEK.

VRAAG 2: MAKRO-EKONOMIE

2.1 2.1.1 **Noem die TWEE periodes van 'n sakesiklus.**

- Sametrekkende/afswaai ✓
- Uitbreidende/opswaai ✓ (Enige 2 x 1) (2)

2.1.2 **Wat is die uitwerking op die vermenigvuldiger as die ewewig inkome meer as die toename in die aanvanklike besteding toeneem?**

Die totale inkome en besteding neem toe en die vermenigvuldiger sal ook verhoog. ✓✓ (1 x 2) (2)

2.2 DATA RESPONS

2.2.1 **Watter bron was gebruik om die data in bostaande tabel saam te stel?**

Kwartaallikse bulletin, Maart 2017 ✓ (1)

2.2.2 **Watter jaar word tans as die basisjaar deur die Reserwebank gebruik?**

2015 ✓ (1)

2.2.3 **Verduidelik kortliks die verskil tussen die *nominale BBP* en *reële BBP*.**

Nominale BBP

- Word na verwys as BBP teen heersende pryse. ✓✓
- Ook bekend as markwaarde of geldwaarde. ✓✓
- Inflasie is nog nie in berekening gebring nie. ✓✓
- Hierdie pryse dui nie aan of ekonomiese aktiwiteit verhoog het nie. ✓✓

Reële BBP

- Word na verwys as BBP teen konstante pryse ✓✓
- Reële pryse is vir prysveranderinge aangepas. ✓✓
- Reële nasionale produk is die nasionale produk uitgedruk in pryse wat in 'n sekere basisjaar toegepas was ✓✓
(Aanvaar enige ander korrekte toepaslike antwoord.)

(Enige 2 x 2) (4)

2.2.4 Bereken die deflator vir 2016. Toon alle berekeninge.

Deflator: $\text{Nominale BBP} \div \text{Reële BBP} \times 100$

$$\text{Deflator vir 2016} = 4\,336\,988 \checkmark \div 3\,009\,860 \checkmark \times 100 \checkmark \\ = 144 \checkmark$$

(4)

2.3 DATA RESPONS

2.3.1 By watter punt sal die regering sy inkome maksimeer?

A ✓

(1)

2.3.2 Watter kurwe word hierbo voorgestel?

Laffer ✓

(1)

2.3.3 Watter uitwerking sal punt C op owerheid inkome hê?

Belasting inkome sal toeneem ✓✓

(2)

2.3.4 Wat is die gevare van hoë persoonlike inkomstebelasting koerse?

- Belasting ontduiking ✓✓
- Belasting vermyding ✓✓
- Mense sal ontmoedig word om te werk ✓✓ (Enige 1 x 2)

(2)

2.3.5 Hoe kan die Suid-Afrikaanse regering openbare sektor mislukking voorkom?

- Verbeter die kwaliteit van bestuursvaardighede in die openbare sektor ✓✓
 - Verminder korrupsie, insluitende nepotisme wanneer openbare sektor werkers aangestel word ✓✓
 - Verminder burokrasie deur in moderne stelsels te investeer, soos 'n IT-stelsel. ✓✓
 - Verhoogde aanspreeklikheid ✓✓
- (Aanvaar enige ander korrekte toepaslike antwoord.)

(Enige 2 x 2)

(4)

2.4 Verduidelik kortliks hoe 'n tekort op die betalingsbalans outomaties reggestel sal word onder 'n vry swewende wisselkoersstelsel.

- Daar is 'n oormaat aanvraag vir buitelandse geldeenheid op die buitelandse valuta mark. ✓✓
 - Uitvoere sal goedkoper raak en toeneem. ✓✓
 - Invoere sal duurder raak en afneem. ✓✓
 - Die tekort sal afneem. ✓✓
- (Aanvaar enige ander korrekte toepaslike antwoord.) (Enige 4 x 2)

(8)

2.5 **Hoe bevoordeel die toetrede van plaaslike besighede in buitelandse markte Suid-Afrika?**

Suid-Afrika sal voordeel trek deur buitelandse markte te betree, deurdat:

- Plaaslike besighede meer mededingend raak ✓✓
- Kwaliteit verbeter en pryse daal ✓✓
- Buitelandse valuta verdien word ✓✓
- Dit ons in staat stel om produkte van ander lande, wat ons nie self kan produseer nie, in te voer ✓✓

(Aanvaar enige ander korrekte toepaslike antwoord.)

Maks. 8

(8)
[40]

VRAAG 3: EKONOMIESE STREWES

3.1 3.1.1 **Noem TWEE instrumente van die SARB kan gebruik om die ekonomie te beïnvloed.**

- Rentekoerse ✓
- Ope-mark transaksies ✓
- Morele oorrading ✓
- Kontantreserwe vereistes ✓
- Wisselkoers beleid ✓ (Enige 2 x 1) (2)

3.1.2 **Watter uitwerking sal 'n groot toename in elektrisiteitskoste op kleiner besighede in Suid-Afrika hê?** (2)

Besighede sal 'n verlies ly / toemaak; deure sluit / meer sal bankrot speel. ✓✓
(Aanvaar enige ander korrekte toepaslike antwoord.)(Enige 1 x 2)

3.2 **DATA RESPONS**

3.2.1 **Waarvoor staan die afkorting IPAP? (Leerlinge mag die Engelse benaming gebruik)**

Industrial Policy Action Plan / Nywerheidsbeleid-aksieplan (1)

3.2.2 **Noem EEN fokuspunt van hierdie beleid vir 2017/2018.**

- Onderwys en vaardighede ✓
- Infrastruktuur ✓ en regulerende omgewing ✓
- Die arbeidsverhouding omgewing ✓
- Insluitende groei ✓ (Enige 1 x 1) (1)

3.2.3 **Verduidelik EEN rede vir nywerheidsontwikkeling.**

- Werkverskaffing ✓✓
- Handhaaf makro-ekonomiese stabiliteit ✓✓
- Ontwikkel en handhaaf toepaslike aansporings om investeerders te lok. ✓✓
- Diversifisering van die ekonomie ✓✓
- Dra by tot die nywerheidsontwikkeling van die Afrika-vasteland. ✓✓
(Aanvaar enige ander korrekte toepaslike antwoord.)
(Enige 1 x 2) (2)

3.2.4 Hoe suksesvol is die nywerheidsontwikkelingbeleide in Suid-Afrika?

- Bevorder aansporings vir investeerders om nywerhede te vestig. ✓✓
 - Bevorder industrialisasie deur middel van vervaardiging ontwikkelingsbeleide, wat aansporings aanbied ✓✓ soos byvoorbeeld lenings, uitvoerbevordering, subsidies en vestigingstoelaes.
 - Bevorder globalisasie deur middel van 'n liberale beleid ten opsigte van buitelandse investering. ✓✓
 - Verbeter infrastruktuur van vervoer, energie en moderne kommunikasie, insluitende toegang tot internet. ✓✓
 - Innovasie en tegnologie. ✓✓
- (Aanvaar enige ander korrekte toepaslike antwoord.)

(Enige 1 x 2) (2)

3.2.5 Watter invloed mag IPAP hê op nywerheidsontwikkeling in die privaatsektor van Suid-Afrika?

- Versnelde toename in die prys van elektrisiteit en brandstof wat besigheidskoste sal laat toeneem. ✓✓
 - Arbeidsonrus wat tot verlaagde produktiwiteit gelei het ✓✓
 - Strukturele werkloosheid omdat nuwe vaardighede vereis word en ander verouderd geraak het. ✓✓
 - Die globale finansiële krisis en die aanhoudende onstabiliteit wat lei tot lae buitelandse vraag na Suid-Afrikaanse uitvoere. ✓✓
- (Aanvaar enige ander korrekte toepaslike antwoord.)

(Enige 2 x 2) (4)

3.3 DATA RESPONS

3.3.1 Noem die metode wat gebruik word om ekonomiese ontwikkeling van 'n land te meet.

Menslike ontwikkelings-indeks (MOI) ✓ (1)

3.3.2 Watter land het die hoogste MOI in bostaande tabel?

Noorweë ✓ (0,955) (1)

3.3.3 Verduidelik die begrip *menslike ontwikkeling*.

Is die verbetering van geleenthede wat 'n land se mense in die gesig staar, sodat hulle 'n lang, ten volle opgeleide, gesonde lewe kan lei, toegang kan verkry tot hulpbronne en in hulle gemeenskappe kan deelneem. ✓✓

(Aanvaar enige ander korrekte toepaslike antwoord.) (2)

3.3.4 Hoekom onderpresteer Suid-Afrika se ekonomiese ontwikkeling?

- Afname in lewensverwagting a.g.v. MIV en vigs epidemie ✓✓
- Onderpresterende onderwysstelsel ✓✓
- Afname in werkverskaffingskoers ✓✓

(Aanvaar enige ander korrekte toepaslike antwoord.) (Enige 1 x 2) (2)

3.3.5 Hoe kan die Suid-Afrikaanse regering help om ekonomiese ontwikkeling te verbeter?

Regering se plan om ekonomiese ontwikkeling te handhaaf, sluit in:

- Werkverskaffing ✓✓
- Subsidies aan geen-fooï skole ✓✓
- Toegang tot basiese dienste soos voorsiening van water geisers wat met sonkrag werk ✓✓
- Opgradering van informele nedersettings en water-strukture ✓✓
- Besteding op gesondheid en sosiale bystand ✓✓

(Aanvaar enige ander korrekte toepaslike antwoord.)

(Enige 2 x 2) (4)

3.4 Vergelyk die *lewenstandaard* tussen die Noord-Suid lande.

	Noord	Suid
Reële BBP per capita:	Produseer 78% van wêreld inkome – het baie hoër per capita inkome. ✓✓	Produseer 22% van wêreld inkome – die per capita inkome is baie laer. ✓✓
Lewensverwagting:	Is ouer as 75 jaar en ouer as 80 in sommige lande. ✓✓	Is omtrent 50 jaar en 40 jaar is sommige Afrika lande. ✓✓
Onderwys:	Geletterdheidsvlakke is omtrent 95%. ✓✓	Geletterdheidsvlakke is so laag soos 50% in sommige ontwikkelende lande in Afrika. ✓✓
	Maks. 4	Maks. 4

(8)

3.5 **Hoe suksesvol is *Swart Ekonomiese Bemagtiging* in die Suid-Afrikaanse ekonomie?**

- Aantal swart mense wat besighede in die land besit, bestuur en beheer het beduidend toegeneem. ✓✓
- Inkome en ongelykhede neem beduidend af. ✓✓
- Besighede spandeer geld op projekte wat werkers en ander lede van benadeelde gemeenskappe bevoordeel. ✓✓
- Dit bring transformasie van eienaarskap, bestuur en aspekte van gelyke indiensname na besighede in SA. ✓✓
- Verseker werkers word nie in posisies in 'n maatskappy geplaas as gevolg van hulle ras nie. ✓✓
- Hulle word bevorder en aangemoedig om op te beweeg in die hiërargie, indien hulle aan die minimum kriteria voldoen. ✓✓
(Aanvaar enige ander korrekte toepaslike antwoord.)

Maks. 8 (8)
[40]

VRAAG 4**4.1 4.1.1 Noem TWEE probleme van openbare sektor voorsiening.**

- Aanspreeklikheid ✓
- Doeltreffendheid ✓
- Vaststelling van behoeftes ✓
- Parastatale ✓
- Prysbeleid ✓
- Privatisering / Nasionalisering ✓

(Enige 2 x 1) (2)

4.1.2 Hoe hou ekonomiese groei met ekonomiese ontwikkeling verband?

Ekonomiese groei hou verband met goedere en dienste ✓ en ekonomiese ontwikkeling hou verband met mense en menslike ontwikkeling. ✓

(Aanvaar enige ander korrekte toepaslike antwoord.) (1 x 2) (2)

4.2 DATA RESPONS**4.2.1 Watter internasionale handelsbeleid word in bostaande uittreksel na verwys?**

Vryhandel ✓ (1)

4.2.2 Wat gebeur met die aanbod wanneer 'n land by vryhandel betrokke raak?

Neem toe / styg ✓ (1)

4.2.3 Omskryf die begrip *vryhandel*.

Is wanneer produsente en verbruikers vry is om goedere en dienste enige plek in die wêreld te koop, sonder inmenging van die regering. ✓✓

(Aanvaar enige ander korrekte toepaslike antwoord.) (2)

4.2.4 Verduidelik waarom handelsprotokolle nodig is in die ekonomie.

- Dit het 'n samelopende uitwerking om die handel tussen lande te verhoog. ✓✓
 - Dit beperk handel deur reëls neer te lê ten opsigte van die manier hoe dit mag plaasvind. ✓✓
- (Aanvaar enige ander korrekte toepaslike antwoord.)

(Enige 1 x 2) (2)

4.2.5 **Hoe ervaar die gemeenskap 'n toename in rykdom deur vryhandel?**

- Moet die koste van hindernisse t.o.v. handel ondersoek. ✓✓
- Tariewe en kwotas verlaag die hoeveelheid en verskeidenheid van goedere wat is aan verbruikers beskikbaar. ✓✓
- Die buitelandse goedere wat ingevoer word, is duurder a.g.v. doeanetarieue en invoerbelasting. ✓✓
- Vryhandel verhoog die verskeidenheid van keuses wat beskikbaar is vir die verbruiker en verlaag die algemene prysvlak. ✓✓

(Enige 2 x 2) (4)

4.3 **DATA RESPONS**

4.3.1 **Watter ekonomiese probleem word in bostaande prentjie voorgestel?**

Inflasie ✓ (1)

4.3.2 **Hoe mag inflasie die verbruiker se koopkrag beïnvloed?**

Afneem/daal ✓ (1)

4.3.3 **Omskryf die begrip *inflasie* kortliks.**

Inflasie kan omskryf word as 'n toename in die algemene prysvlak in 'n ekonomie, en dit word oor 'n tydspanne volgehou. ✓✓ (2)

4.3.4 **Hoe sal 'n belegger deur inflasie beïnvloed word?**

- Winste / opbrengs op beleggings mag daal. ✓✓
 - Bates met 'n vaste nominale waarde het 'n vaste opbrengs ✓✓ en laer koopkrag as pryse styg. ✓✓
- (Aanvaar enige ander korrekte toepaslike antwoord.)
(Enige 1 x 2) (2)

4.3.5 **Hoekom is dit belangrik vir die Suid-Afrikaanse regering om die optrede van die ekonomie dop te hou?**

- Om besluit te neem en beleide te formuleer ✓✓
 - Aan te toon watter teikens bereik is ✓✓
 - Vergelyk toestande tussen verskillende gebiede en tydens verskillende periodes ✓✓
- (Aanvaar enige ander korrekte toepaslike antwoord)
(Enige 2 x 2) (4)

4.4 **Verduidelik kortliks die *kritiese infrastruktuur* en *vaardigheid ondersteuningsprogramme* as die aansporings wat deur die SA regering gebruik word, ten einde nywerheidsontwikkeling te bevorder.**

Kritiese Infrastruktuur Program

- Is 'n koste-deel toelae vir projekte wat ontwerp is om kritiese infrastruktuur in Suid-Afrika te verbeter. ✓✓
- Dek 'n kwalifiserende ontwikkelingskoste tussen 10% en 30% ten bate van totale ontwikkelingskoste. ✓✓
- Is beskikbaar met voltooiing van die projek. ✓✓
- Dit strek oor beide openbare sektor en privaatsektor. ✓✓
- Die program sien infrastruktuur as kritiek indien investering nie plaasgevind het nie of nie optimaal sou werk sonder die betrokke infrastruktuur nie. ✓✓
- Regering verskaf finansiële aansporings aan groot ondernemings wat kritiese infrastruktuur vereis, ✓✓ soos paaie, elektrisiteit en watersuiwering. ✓✓ (Enige 2 x 2)

Vaardigheid ondersteuningsprogram

- Is 'n kontant aansporingsskema ten einde groter investering in vaardigheidsopleiding oor die algemeen, aan te moedig. ✓✓
- Om nuwe, gevorderde vaardighede tot die onmiddellike voordeel van die Suid-Afrikaanse arbeidsmag bekend te stel. ✓✓
- 'n Maksimum van 50% van 'n maatskappy se handelskoste word gedek. ✓✓ (Enige 2 x 2) (8)

4.5 **Hoe kan klimaatsveranderinge internasionale handel beïnvloed?**

'n Verandering in klimaatstoestand mag internasionale handel beïnvloed deurdat:

- Dit lei tot meer verskillende produkte wat geproduseer en uitgevoer word na ander lande as voorheen. ✓✓
- Dit lei tot invoer van verskillende produkte wat plaaslik geproduseer word en voorheen uitgevoer was. ✓✓
- Dit veroorsaak dat ander soorte nywerhede tot stand kom a.g.v. 'n verandering in produksiepatrone en soorte produkte wat verskaf word. ✓✓
- Dit 'n ernstige behoefte veroorsaak na navorsing in onbekende produksievelde, ten einde internasionale handel te verseker. ✓✓

(Aanvaar enige ander korrekte toepaslike antwoord.)

(8)
[40]

TOTAAL AFDELING B: 80

AFDELING C

Beantwoord EEN vraag uit hierdie afdeling in die ANTWOORDEBOEK.

STRUKTUUR VAN OPSTEL	PUNTE-TOEKENNING
Inleiding Die inleiding is 'n laer orde antwoord: <ul style="list-style-type: none"> • 'n Goeie beginpunt sal wees om die hoofbegrip, wat met die vraag verband hou, te definieer. • Moenie enige gedeelte an die vraag in jou inleiding insluit nie. • Moenie enige gedeelte van jou inleiding in die inhoud herhaal nie. • Vermoed dit om in die inleiding te skryf dat jy die inhoud gaan bespreek. 	Maks. 2
Liggaam: Hoofgedeelte: Bespreek in besonderhede/Diepgaande bespreking/Ondersoek/Bespreek krities/Ontleed (Analiseer)/Vergelyk/Evalueer/Onderskei/Verduidelik/Assesseer/Debatteer Addisionele gedeelte: Gee eie mening/Bespreek krities/Evalueer/ Evalueer krities/Teken 'n grafiek en verduidelik/ Gebruik die gegewe grafiek en verduidelik/Voltooi die gegewe grafiek/Bereken/Lei af/Vergelyk/ Verduidelik/Onderskei/ Interpreteer/Debatteer kortliks/Hoe?/Stel voor	Maks. 26 Maks. 10
Slot Enige toepaslike hoër orde slot wat die volgende behoort in te sluit: <ul style="list-style-type: none"> • 'n Kort opsomming van wat bespreek is / ontleed sonder om reeds genoemde feite, in die inhoud, te herhaal • 'n Mening of gewaardeerde oordeel oor die bespreekte feite • Addisionele ondersteunende inligting om bespreking te versterk / ontleding • 'n Teenstrydige sienswyse met motivering, indien vereis • Aanbevelings 	Maks. 2
TOTALE AANTAL PUNTE	40

VRAAG 5: MAKRO-EKONOMIE**40 PUNTE – 40 MINUTE**

Die sakesiklus speel 'n sleutelrol om ekonome in staat te stel om berekende skattings oor die toekomstige groei van die ekonomie te maak.

- Bespreek aanwysers as onderliggende kenmerke in die voorspelling van sakesiklusse. (26 punte)
- Hoekom is dit belangrik dat die Reserwebank prysstabiliteit in die Suid-Afrikaanse ekonomie handhaaf? (10 punte)

INLEIDING

Ekonomiese aanwysers is statistieke wat gebruik word om sekere aspekte van die ekonomie te meet. ✓✓

(Aanvaar enige ander korrekte toepaslike inleiding.)

(Maks. 2)

INHOUD: HOOFGEDEELTE

Ekonomiese aanwysers:

➤ Leidende ekonomiese aanwysers ✓

- Verander voordat die ekonomie verander. ✓✓
- Dit piek voordat die piek in die totale ekonomiese aktiwiteit bereik word en dit bereik die trog voordat die totale ekonomiese aktiwiteit die trog bereik. ✓✓
- Dit gee voortydige waarskuwing van veranderinge in totale ekonomiese aktiwiteit. ✓✓
- Dit gee verbruikers, besigheidsleiers en beleidsmakers 'n kykie na waarheen die ekonomie dalk op pad mag wees. ✓✓
- As leidende aanwysers vandag styg, sal die res van die ekonomie geneig wees om in die komende jaar te styg. ✓✓
- Voorbeelde van leidende ekonomiese aanwysers: Ruimte vir advertering van werksgeleenthede, gemiddelde ure gewerk in vervaardiging, goedkeuring van bouplanne. ✓

(Maks. 8)

➤ Sloerende ekonomiese aanwysers ✓

- Verander nie rigting, tot nadat die sakesiklus sy rigting verander, nie. ✓✓
- Dit bereik 'n piek/trog maande nadat die sakesiklus die piek/trog bereik het. ✓✓
- Dit volg samevallende aanwysers met die tyd saam. ✓✓
- Dit mag daarom dien as bevestiging van die gedrag van samevallende aanwysers. ✓✓
- Indien dit nie 'n opswaai of afswaai bevestig nie, dui dit daarop dat die opswaai of die afswaai swak is en in 'n vroeë stadium sal eindig. ✓✓
- Ekonomie gebruik dit om te skat of individuele aanwysers 'n vals sein gee. ✓✓
- Voorbeelde van sloerende ekonomiese aanwysers: Werkloosheidskoers, Aantal handelsvoertuie verkoop, Reële masjinerie en toerusting verkoop, Aantal ure gewerk in konstruksiebedryf. ✓

(Maks. 8)

➤ Samevallende ekonomiese aanwysers ✓

- Beweeg saam met die totale ekonomiese aktiwiteit. ✓✓
- Dui op die werklike stand van die ekonomie. ✓✓
- Samevallende aanwyser verander op dieselfde tyd as die ekonomie. ✓✓
- Dit bereik 'n piek/trog op dieselfde tyd as die sakesiklus. ✓✓
- Ekonomie gebruik dit om sakesiklusse saam te stel. ✓✓
- Dit volg leidende aanwysers na verloop van 'n bietjie tyd, maar hulle neig om die draaipunte van die leidende aanwysers te bevestig. ✓✓
- Voorbeelde van samevallende aanwysers: Nywerheidsproduksie-indeks, Volume van invoere, Waarde van groothandel, kleinhandel en nuwe voertuie verkope. ✓

(Maks. 8)

➤ **Saamgestelde ekonomiese aanwysers ✓**

- 'n Opsomming van verskeie aanwysers van dieselfde soort, in 'n enkele waarde. ✓✓
- Die drie saamgestelde aanwysers word dikwels gebruik om 'n enkele saamgestelde aanwyser te bereken, ✓✓ dit is 'n enkel syfer om 'n land se ekonomiese prestasie aan te meet. ✓✓ (Maks. 4)
(Aanvaar enige ander korrekte toepaslike antwoord.)
('n Maksimum van 8 punte mag toegeken word vir slegs die lys van feite/voorbeelde) (Maks. 26)

ADDISIONELE GEDEELTE

Dit is belangrik dat die Reserwebank prys stabiliteit in die Suid-Afrikaanse ekonomie handhaaf deur:

- Te verseker dat markte optimaal kan funksioneer en die regering ekonomiese groei en ontwikkeling meer doeltreffend kan bevorder. ✓✓
- Gereelde skommeling in die prysvlakke van verbruikers en produsente goedere te vermy. ✓✓
- Dit maklik te maak vir verbruikers en produsente om te beplan en te begroot ✓✓ sodat verbruikers bewus mag wees van die koste van goedere en dienste. ✓✓
- Buitelandse investeerders, wat in plaaslike besighede sou wou belê, se vertroue 'n hupstoot te gee sodat hulle seker is oor wat produksiekoste ✓✓/ inkome sal wees van een maand tot die volgende. ✓✓
(Aanvaar enige ander korrekte toepaslike antwoord.) (Maks.10)

SLOT

Dit is moeilik om akkurate ekonomiese voorspellings te maak omdat daar baie faktore is wat die dinamika van die ekonomie kan beïnvloed. ✓✓
(Aanvaar enige ander korrekte toepaslike slot.) (Maks. 2)

[40]

VRAAG 6: EKONOMIESE STREWES

Baie mense, soos gewone landsburgers, besighede, beleggers en die regering, is geïnteresseerd om te sien hoe 'n ekonomie presteer.

- **Bespreek die volgende sosiale aanwysers:**
 - Voeding en gesondheid (16 punte)
 - Demografie (10 punte) (26 punte)
- **Hoe kan ekonomiese ontwikkeling deur die gebruik van hierdie sosiale aanwysers verbeter word? (10 punte)**

INLEIDING

Sosiale aanwysers is statistieke wat die vlak en vordering van menslike ontwikkeling in 'n land aantoon. ✓✓

(Aanvaar enige ander korrekte toepaslike inleiding.) (Maks. 2)

INHOUD: HOOFGEDEELTE**➤ Voeding en gesondheid**

- Die gesondheid van 'n bevolking en dié van die arbeidsmag van 'n land is baie belangrik vir die ekonomiese groei en ontwikkeling. ✓✓
- Gesonde landsburgers is meer produktief, verdien meer, verbruik meer en werk langer. ✓✓

➤ Baba sterftekoers ✓

- Dit meet die aantal babas wat sterf, voordat hulle die ouderdom van 1 jaar per duisend lewendige geboortes behaal het, in 'n gegewe jaar. ✓✓
- Die baba sterftekoers in Suid-Afrika is nog baie hoog in vergelyking met ander lande. ✓✓
- Baba sterftekoers word dikwels verbind aan 'n lae gewig by geboorte, wat veroorsaak kan wees deur wanvoeding by die Moeder, stres of deurdatsy rook en alkohol of dwelinmiddels misbruik. ✓✓

➤ Onder-vyf sterftekoers ✓

- Dit is dikwels verbind aan wanvoeding, diarree, masels, malaria en long infeksies. ✓✓
- Die onder-vyf sterftekoers word gewoonlik gegee as 'n getal sterftes per 1 000 lewendige geboortes. ✓✓
- Die aantal kinders wat sal sterf voordat hulle die ouderdom van vyf jaar bereik. ✓✓

- **Toegang tot gesondheidsdienste ✓**
 - Suid-Afrika vergelyk goed kragtens aanwysers wat toegang tot primêre gesondheidsdienste betref. ✓✓ en
 - Die bedrag toegeken aan gesondheidsbesteding, as 'n persentasie van die BBP. ✓✓
- **Toegang tot skoon drinkwater ✓**
 - Beteken dat mense het veilige drinkwater uit krane, by hulle huise. ✓✓
 - Die persentasie van 'n bevolking wat redelike toegang to veilige drinkwater het. ✓✓
- **Toegang tot sanitasie-fasiliteite ✓**
 - Beteken dat mense toegang het tot toilette of verbeterde sanitasie-geriewe wat kontak vermy met ander mense, diere en insekte. ✓✓
 - Die persentasie van 'n bevolking wat ten minste oor voldoende sanitasie-geriewe beskik. ✓✓
- **Voeding ✓**
 - Is 'n proses waardeur 'n persoon se liggaam die voedsel kry wat nodig is vir gesondheid en groei. ✓✓
- **Kinder-wanvoeding ✓**
 - Wanvoeding word op twee maniere uitgedruk: gewig of ouderdom en lengte of ouderdom. ✓✓
 - 'n Persoon se liggaamsgewig word vergelyk met die ideaal volgens daardie persoon se ouderdom, geslag en lengte. ✓✓
 - Fisiese tekens moet ook in ag geneem word omdat mense met normale gewig en oorgewig mense beide kan ly aan tekorte van sekere voedingswaardes. ✓✓
- **Oorgewig kinders ✓**
 - Daar is 'n verband tussen vetsug by kinders en ander siektes. ✓✓
 - 'n Persoon met 'n liggaam massa indeks (BMI) van meer as 30 kg, word beskou as iemand wat aan vetsug ly. ✓✓ (Maks. 16)
- **Demografie ✓**
 - Is 'n studie van 'n bevolking met verwysing na die totale grootte, bevolking veranderings oor tyd, ouderdom-en geslags verspreiding en geografiese verspreiding. ✓✓
- **Bevolkingsgroei ✓**
 - Suid-Afrika het 'n relatiewe hoë bevolkingsgroei in vergelyking met dié van ontwikkelde lande. ✓✓
 - Die bevolkingsgroeikoers is 'n belangrike aanwyser vir die regering kragtens die aantal sosiale dienste wat benodig word. ✓✓

➤ **Lewensverwagting ✓**

- Dui op die aantal jare wat 'n nuwe baba sal kan lewe ✓✓ indien die huidige sterftepatrone dieselfde bly gedurende sy/haar lewe. ✓✓
- Sterftekoerse in Suid-Afrika is beïnvloed deur die teenwoordigheid van MIV, wat beduidend toegeneem het. ✓✓
- Dit is belangrik vir die regering om te weet wat die gemiddelde lewensverwagting is, ✓✓ want werkende mense vereis 'n verskeidenheid sosiale dienste. ✓✓
- Versekeringsmaatskappye is besonders geïnteresseerd in die lewensverwagting. ✓✓ (Maks.10)
(Aanvaar enige ander korrekte toepaslike antwoord)
('n Maksimum van 8 punte mag toegeken word vir slegs die lys van feite/voorbeelde) (Maks. 26)

ADDISIONELE GEDEELTE

Ekonomiese ontwikkeling kan verbeter word deur:

- Meer te bestee op die verbetering van die lewensgehalte van die algemene bevolking en die vermindering van sosiale spanning. ✓✓
- Meer te belê in die toekomstige kwaliteit van die arbeidsmag vir die voortbestaan van die ekonomie. ✓✓
- Gesondheid en onderwysfasiliteite te verbeter. ✓✓
- Te fokus op areas wat ontwikkeling benodig in gemeenskappe en daaraan te bestee. ✓✓
- Sosiale samewerking en interafhanklikheid te bevorder. ✓✓
- Die regering te help om na ander hulpbehoewende areas te kyk d.m.v. die begroting. ✓✓
(Aanvaar enige ander korrekte toepaslike antwoord.) (Maks. 10)

SLOT

Sosiale aanwyser rig regeringsbesteding op kwessies wat sosiale ontwikkeling en 'n kwaliteit lewenspeil sal waarborg. ✓✓

(Aanvaar enige ander korrekte toepaslike slot.) (Maks. 2)

[40]

TOTAAL AFDELING C: 40
GROOTTOTAAL: 150